

Agata Łojek*

Uniwersytet Warszawski

aj.lojek@uw.edu.pl

*Jan i Maria czy Onufry i Eufrozyna? Imiona chrzestne
w parafii Daleszyce w latach 1602-1617, 1702-1717, 1802-1817¹*

Streszczenie. Celem artykułu jest zaprezentowanie analizy frekwencyjnej jednostek onimicznych (imion), które zostały wyekscerpowane ze spisów wianych po łacinie ksiąg metrykalnych chrztów i urodzeń z parafii Daleszyce (woj. świętokrzyskie) z lat 1602-1617, 1702-1717, 1802-1817. Badaniu poddałam imiona nadawane na chrzcie chłopcom i dziewczynkom z Daleszyc i kilkunastu okolicznych wiosek należących do parafii. W pracy porównuję materiał z trzech wieków, zwracam uwagę na zachodzące w tym czasie różnice w repertuarach imienniczych. Porównuję zasób imion męskich z zasobem imion żeńskich. Oceniam również udział wyszczególnionych przeze mnie typów frekwencyjnych imion (imion popularnych, częstych, rzadkich, incydentalnych) w grupach imion męskich i żeńskich w poszczególnych wiekach. Przeprowadzona analiza pozwoliła stwierdzić między innymi, że repertuary imiennicze w badanych okresach znacznie się od siebie różnią oraz że repertuar imion żeńskich na każdym etapie rozwoju systemu imienniczego parafii jest znacznie uboższy od repertuaru imion męskich.

Słowa kluczowe: onomastyka, antroponimia historyczna, imiona, frekwencja

*Jan and Maria or Onufry and Eufrozyna? Baptismal names in the parish
of Daleszyce in the years 1602-1617, 1702-1717, 1802-1817*

Summary. The aim of the article is to present the frequency analysis of first names. I excised them from the Latin baptism and birth records from the parish of Daleszyce (Świętokrzyskie Province) from 1602-1617, 1702-1717, 1802-1817. I research the baptismal names of boys and girls from Daleszyce and about a dozen nearby villages belonging to the parish. I compare material from three centuries, I pay attention to the differences in the repertoires of names over the centuries. I compare the stock of male names with

* mgr; Wydział Polonistyki UW, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa

¹ Praca naukowa finansowana ze środków budżetowych na naukę w latach 2020-2025 jako projekt badawczy w ramach programu „Diamentowy Grant”.

the stock of female names. I also estimate the share of different types of frequency names (popular, frequent, rare, incidental names) among male and female names in different ages. The analysis made it possible to conclude that the repertoires of names in the analyzed periods differ significantly from each other and that the repertoire of female names at each stage of the development of the parish name system is much less diverse than the repertoire of male names.

Keywords: onomastics, historical anthroponymy, names, frequency analysis

1. Wprowadzenie

Prezentowane w artykule analizy są wynikiem badań prowadzonych przeze mnie w ramach pracy magisterskiej (por. Łojek 2021) poświęconej historycznemu imiennictwu parafii Daleszyce. Przedmiot artykułu stanowi analiza frekwencyjna jednostek onimicznych, którą przeprowadzam osobno dla imion męskich i żeńskich. Repertuar imienniczy został zbadany w odniesieniu do każdego z trzech wieków, z których pochodzą analizowane jednostki – XVII, XVIII i XIX.

2. Podstawa materiałowa i wykorzystane źródła

Materiał źródłowy stanowią dane antroponimiczne zawarte w aktach urodzeń notowanych w trzech księgach metrykalnych z parafii Daleszyce. Pierwsza z nich – jednocześnie najstarsza zachowana księga – obejmuje chrzty z lat **1602–1617**, druga – z lat **1702–1717**, trzecia – z lat **1802–1817**.

Księgi znajdują się w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach. Analizie poddawałam wyłącznie imiona nadawane dzieciom podczas chrztu. W 5600 wpisach chrzcielnych odnotowałam łącznie 5673 nominacje (doliczyłam nominacje podwójne pojawiające się w wypadku chrztów bliźniąt).

Z materiału rękopiśmiennego pochodzącego ze spisywanych po łacinie ksiąg metrykalnych (urodzeń i chrztów) parafii Daleszyce z lat 1602–1617, 1702–1717, 1802–1817 wyodrębniłam **5775 notacji jednostek imienniczych**. Na zbiór ten złożyło się 3080 notacji identyfikujących chrzczonych chłopców oraz 2695 odnoszących się do dziewczynek.

3. Cele badań

Celem artykułu jest zaprezentowanie analizy frekwencyjnej imion, porównanie materiału z trzech wieków, zwrócenie uwagi na różnice zachodzące w repertuariach imienniczych w tym czasie, porównanie zasobu imion męskich z zasobem imion żeńskich oraz ocena udziału wyszczególnionych przeze mnie typów frekwencyjnych imion (popularne, częste, rzadkie i incydentalne – por. dalej) w każdej z grup płciowych i w każdym badanym

przedziale czasowym. Przeprowadzona analiza pozwoli stwierdzić, czy repertuary imiennicze w badanych okresach i grupach płciowych różnią się od siebie.

4. Uwagi metodologiczne

Za osobną formację uwzględnianą w badaniach frekwencyjno-statystycznych uznawałam każde z imion w nominacjach dwu- i trzelementowych, a zatem na przykład w nominacji *Marcjanna Seweryna*, składającej się z dwóch imion, jako odrębne imiona traktowałam zarówno jednostkę *Marcjanna*, jak i *Seweryna*. Podobnie w wypadku imion potrójnych, np. *Piotr Aleksander Tytus*, analizie frekwencyjnej poddaję zarówno imię pierwsze *Piotr*, jak i kolejne, *Aleksander* i *Tytus*. Robię tak, mimo iż badacze często decydują się uwzględniać w badaniach frekwencyjnych tylko imiona pierwsze. Moja propozycja metodologiczna jest jednak inna. Imię nadane jako drugie mogło często mieć – zwłaszcza w wiekach dawnych – znaczenie większe od pierwszego lub jemu równe. Jest to szczególnie prawdopodobne, jeśli brać pod uwagę okres kształtowania się nowego systemu imienniczego polszczyzny, kiedy to wkroczyły do niego imiona chrześcijańskie. W późniejszym czasie natomiast pierwsze imię mogło być wybierane przez księdza, drugie – przez rodziców, a dzieci w społeczności rodzinnej mogły być identyfikowane za pomocą innego imienia niż wskazane w dokumentach.

Inaczej traktuję natomiast imiona świętych Kościoła katolickiego w postaci konstrukcji *imię + przydomek hagianimiczny*, por. imiona *Stanisław Kostka*, *Joanna Nepomucena* czy *Karol Boromeusz*. Zaliczam je – kolejno – do grup imion *Stanisław*, *Jan* i *Karol*, ponieważ w polskim systemie imiennicznym jednostki *Kostka*, *Nepomucen(a)* czy *Boromeusz* nie funkcjonują jako oddzielne imiona osobowe. W inny sposób potraktowałam nominacje *Franciszek Ksawery* i *Szymon Juda*, ponieważ występujące w nich przydomki hagianimiczne *Ksawery* i *Juda* mogą funkcjonować w polskim systemie nazewniczym jako samodzielne jednostki.

Zgromadzone imiona podzieliłam na **częste** i **rzadkie**, wyliczając średnią arytmetyczną – jak proponuje Monika Kresa (Kresa 2013: 43) – a dodatkowo, ponieważ oceniłam, że jest to podział niewystarczający, wyróżniłam wśród imion częstych imiona **popularne** (również na zasadzie wyciągnięcia średniej arytmetycznej w tej grupie), a wśród imion rzadkich – imiona **incydentalne**, czyli takie, które pojawiły się w latach 1602–1817 tylko raz:

- imiona popularne (P) – minimum 2,1% notacji;
- imiona częste (C) – powyżej 0,7%, ale poniżej 2,1% notacji;
- imiona rzadkie (R) – od 0,03% do 0,7% notacji;
- imiona incydentalne (I) – poniżej 0,03% notacji.

5. Charakterystyka systemu imienniczego

5.1. Imiona chłopców

Pośród wspomnianych wyżej 5775 jednostek 3080 posłużyło do nominacji chłopców. 956 spośród nich nadano w W_{XVII} 749 – w W_{XVIII} a 1375 – w W_{XIX} . W całym badanym okresie 3025 chłopcom na chrzcie nadano ogółem **80 imion** (w wypadku chrztów wieloimiennych brałam pod uwagę wszystkie jednostki służące do nominacji, bez względu na ich pozycję – imiona pierwsze, drugie i trzecie – w związku z czym w niniejszym zbiorze znalazły się również imiona, które nadano jako drugie lub trzecie, a nigdy nie wystąpiły w funkcji imienia pierwszego).

W tabeli 1 zaprezentowałam dziesięć najpopularniejszych imion nadawanych chłopcom w parafii Daleszyce we wszystkich trzech szesnastoletnich przedziałach czasowych.

Tabela 1. Wykaz 10 najpopularniejszych imion męskich nadawanych na chrzcie w parafii Daleszyce

Lp.	Imię	Liczba poświadczeń
1.	<i>Jan</i>	354
2.	<i>Wojciech</i>	243
3.	<i>Stanisław</i>	176
4.	<i>Jakub</i>	142
5.	<i>Maciej</i>	142
6.	<i>Andrzej</i>	135
7.	<i>Józef</i>	127
8.	<i>Marcin</i>	124
9.	<i>Michał</i>	115
10.	<i>Tomasz</i>	113

Źródło: opracowanie własne na podstawie KsU-1, KsU-4, KsU-6 (ADK).

Dziesięć pierwszych pozycji na liście frekwencyjnej dotyczącej całego badanego okresu zajmują imiona, które posłużyły do 1671 nominacji, co stanowi 29% wszystkich aktów onimicznych. W pierwszej dziesiątce znalazły się nie tylko imiona, które cieszyły się niemal niesłabnącą popularnością we wszystkich badanych okresach (W_{XVII} , W_{XVIII} i W_{XIX}), utrzymując się na tym samym miejscu listy, np. *Jan* (liczba nadań: W_{XVII} – 125, W_{XVIII} – 78 i W_{XIX} – 151, co dawało każdorazowo 1. pozycję na liście frekwencyjnej). Pojawiły się również jednostki, które w XVII wieku praktycznie nie były notowane, a w XIX wieku zajmowały jedno z pierwszych miejsc na liście frekwencyjnej, np. *Józef* (w W_{XVII} zaledwie 2 notacje

na 956 możliwych, co dało 31. pozycję w rankingu, w W_{XVIII} już 34 notacje na 749 możliwych, co dało 8. pozycję, a w W_{XIX} aż 91 notacji na 1374 możliwych, co dało 2. miejsce, tuż za *Janem*).

Jeśli brać pod uwagę frekwencję dziesięciu najpopularniejszych imion w całym materiale, to stałą pozycję na liście zajmuje jedynie *Jan. Wojciech* (2. pozycja) został w W_{XIX} wyparty przez *Józefa, Stanisław* (3. pozycja) w W_{XVIII} – przez *Michała*, a w W_{XIX} – przez *Wojciecha*. Na 6. miejscu w W_{XVIII} pojawił się *Antoni*, którego nie było w W_{XVII} nie tylko w pierwszej dziesiątce najpopularniejszych imion, lecz także na całej liście notacji siedemnastowiecznych. *Antoni* utrzymał tę wysoką 6. pozycję również w wieku kolejnym (W_{XIX}) – doszło tu do podobnie szybkiego awansu imienia jak w wypadku formacji *Józef*.

W tabeli 2 przedstawiłam układ frekwencyjny wszystkich imion nadawanych chłopcom w badanych latach, uwzględniający liczbę poświadczeń każdej jednostki w danym przedziale czasowym i nowe imiona, które weszły do systemu nazewniczego Daleszyc w danym wieku.

Tabela 2. Układ frekwencyjny imion męskich w W_{XVII} , W_{XVIII} i W_{XIX}

Lata 1602-1617			Lata 1702-1717			Lata 1802-1817		
Lp.	Imię	LN	Lp.	Imię	LN	Lp.	Imię	LN
1.	<i>Jan</i>	125	1.	<i>Jan</i>	78	1.	<i>Jan</i>	151
2.	<i>Wojciech</i>	104	2.	<i>Wojciech</i>	71	2.	<i>Józef</i>	91
3.	<i>Stanisław</i>	99	3.	<i>Michał</i>	46	3.	<i>Wojciech</i>	68
4.	<i>Maciej</i>	73	4.	<i>Walenty</i>	42	4.	<i>Andrzej</i>	62
5.	<i>Jakub</i>	62	5.	<i>Franciszek</i>	41	5.	<i>Michał</i>	60
6.	<i>Marcin</i>	61	6.	<i>Antoni</i>	38	6.	<i>Antoni</i>	60
7.	<i>Szymon</i>	48	7.	<i>Andrzej</i>	34	7.	<i>Paweł</i>	60
8.	<i>Andrzej</i>	39	8.	<i>Józef</i>	34	8.	<i>Franciszek</i>	58
9.	<i>Benedykt</i>	34	9.	<i>Stanisław</i>	31	9.	<i>Tomasz</i>	56
10.	<i>Grzegorz</i>	34	10.	<i>Jakub</i>	30	10.	<i>Wincenty</i>	52
11.	<i>Tomasz</i>	34	11.	<i>Maciej</i>	26	11.	<i>Jakub</i>	50
12.	<i>Krzysztof</i>	32	12.	<i>Kazimierz</i>	25	12.	<i>Walenty</i>	47
13.	<i>Wawrzyniec</i>	24	13.	<i>Szymon</i>	23	13.	<i>Stanisław</i>	46
14.	<i>Adam</i>	23	14.	<i>Tomasz</i>	23	14.	<i>Maciej</i>	43
15.	<i>Sebastian</i>	22	15.	<i>Marcin</i>	22	15.	<i>Marcin</i>	41
16.	<i>Paweł</i>	20	16.	<i>Wawrzyniec</i>	20	16.	<i>Wawrzyniec</i>	39
17.	<i>Barłomiej</i>	17	17.	<i>Sebastian</i>	18	17.	<i>Ignacy</i>	37
18.	<i>Piotr</i>	15	18.	<i>Łukasz</i>	16	18.	<i>Piotr</i>	33
19.	<i>Walenty</i>	14	19.	<i>Paweł</i>	14	19.	<i>Mateusz</i>	30

Tabela 2. (cd.)

Lata 1602-1617			Lata 1702-1717			Lata 1802-1817		
Lp.	Imię	LN	Lp.	Imię	LN	Lp.	Imię	LN
20.	<i>Kacper</i>	12	20.	<i>Piotr</i>	14	20.	<i>Mikołaj</i>	30
21.	<i>Mateusz</i>	11	21.	<i>Bartłomiej</i>	13	21.	<i>Jacenty</i>	27
22.	<i>Łukasz</i>	9	22.	<i>Grzegorz</i>	12	22.	<i>Kazimierz</i>	21
23.	<i>Michał</i>	9	23.	<i>Kacper</i>	11	23.	<i>Szymon</i>	20
24.	<i>Mikołaj</i>	8	24.	<i>Jacenty</i>	10	24.	<i>Karol</i>	17
25.	<i>Błażej</i>	5	25.	<i>Adam</i>	9	25.	<i>Łukasz</i>	16
26.	<i>Franciszek</i>	5	26.	<i>Mateusz</i>	8	26.	<i>Kacper</i>	13
27.	<i>Prokop</i>	3	27.	<i>Krzysztof</i>	6	27.	<i>Ludwik</i>	12
28.	<i>Szczepan</i>	3	28.	<i>Benedykt</i>	5	28.	<i>Baltazar</i>	11
29.	<i>Gabriel</i>	2	29.	<i>Ignacy</i>	5	29.	<i>Filip</i>	10
30.	<i>Jacenty</i>	2	30.	<i>Błażej</i>	5	30.	<i>Szczepan</i>	8
31.	<i>Józef</i>	2	31.	<i>Juda</i>	4	31.	<i>Bartłomiej</i>	7
32.	<i>Samuel</i>	2	32.	<i>Baltazar</i>	3	32.	<i>Grzegorz</i>	7
33.	<i>Melchior</i>	1	33.	<i>Karol</i>	2	33.	<i>Feliks</i>	6
34.	<i>Trajan</i>	1	34.	<i>Mikołaj</i>	2	34.	<i>Joachim</i>	6
35.	<i>Zygmunt</i>	1	35.	<i>Wincenty</i>	2	35.	<i>Augustyn</i>	6
			36.	<i>Augustyn</i>	1	36.	<i>Ambroży</i>	5
			37.	<i>Filip</i>	1	37.	<i>Sebastian</i>	5
			38.	<i>Konstanty</i>	1	38.	<i>Aleksander</i>	3
			39.	<i>Ludwik</i>	1	39.	<i>Dominik</i>	3
			40.	<i>Marek</i>	1	40.	<i>Fabian</i>	3
			41.	<i>Szczepan</i>	1	41.	<i>Adam</i>	3
						42.	<i>Benedykt</i>	3
						43.	<i>Błażej</i>	3
						44.	<i>Bernard</i>	2
						45.	<i>Florian</i>	2
						46.	<i>Hieronim</i>	2
						47.	<i>Jerzy</i>	2
						48.	<i>Julian</i>	2
						49.	<i>Kajetan</i>	2
						50.	<i>Leon</i>	2
						51.	<i>Leopold</i>	2
						52.	<i>Onufry</i>	2

Lata 1602-1617			Lata 1702-1717			Lata 1802-1817		
Lp.	Imię	LN	Lp.	Imię	LN	Lp.	Imię	LN
						53.	<i>Roch</i>	2
						54.	<i>Tadeusz</i>	2
						55.	<i>Teodor</i>	2
						56.	<i>Marek</i>	2
						57.	<i>Serafin</i>	2
						58.	<i>Albin</i>	1
						59.	<i>Alojzy</i>	1
						60.	<i>Bazyli</i>	1
						61.	<i>Dionizy</i>	1
						62.	<i>Dydak</i>	1
						63.	<i>Erasm</i>	1
						64.	<i>Gabriel</i>	1
						65.	<i>Klemens</i>	1
						66.	<i>Ksawery</i>	1
						67.	<i>Marcel</i>	1
						68.	<i>Krzysztof</i>	1
						69.	<i>Maurycy</i>	1
						70.	<i>Rafał</i>	1
						71.	<i>Konstanty</i>	1
						72.	<i>Teofil</i>	1
						73.	<i>Tytus</i>	1
						74.	<i>Melchior</i>	1
						75.	<i>Wit</i>	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie KsU-1, KsU-4, KsU-6 (ADK). LN = liczba notacji.

Repertuar imienniczy w XVII wieku był najuboższy. Znalazło się w nim zaledwie 35 jednostek. W XVIII stuleciu było już 41 formacji, mimo że w tym okresie do wspólnoty parafialnej dołączyło kilkaset dzieci mniej niż w wieku XVII. W ostatnim z badanych okresów pula imion chrzestnych uległa podwojeniu – w użyciu było aż 75 imion, czyli o 34 więcej niż w wieku poprzednim i o 40 więcej niż dwa stulecia wcześniej. Wpływ na to miał zapewne fakt, że w XIX wieku cały polski system nazewniczy wzbogacił się o wiele nowych imion. Nie bez znaczenia pozostaje też liczba chrztów, których w tym okresie było o wiele więcej niż w W_{XVII} i W_{XVIII} .

Przykładowo, imię *Kajetan* dołączyło do daleszyckiego antroponomastykonu dopiero w W_{XIX} , ponieważ pojawiło się w Polsce dość późno, w wieku XVIII, w związku z działalnością zakonu teatynów, którego założycielem był św. Kajetan (Fros, Sowa 1975: 330; Bystrzeń 1938: 18).

W W_{XVIII} pojawiło się 12 imion, których nie odnotowałam we wcześniejszym okresie. Mogłoby się wydawać, że będą to w głównej mierze imiona incydentalne. Znalazło się wśród nich jednak 8 imion rzadkich: *Augustyn, Filip, Konstanty, Ludwik, Marek, Baltazar, Juda* i *Karol*, 4 imiona częste: *Antoni, Ignacy, Kazimierz, Wincenty*. Brak tu imienia incydentalnego.

W W_{XIX} natomiast odnotowałam łącznie 33 nowe jednostki. W grupie tej pojawiło się 18 imion rzadkich: *Aleksander, Ambroży, Bernard, Dominik, Fabian, Feliks, Florian, Hieronim, Jerzy, Joachim, Julian, Kajetan, Leon, Leopold, Onufry, Roch, Tadeusz, Teodor* oraz 15 imion incydentalnych: *Albin, Alojzy, Bazyli, Dionizy, Dydak, Erazm, Klemens, Ksawery, Marcel(i), Maurycy, Rafał, Serafin, Teofil, Tytus, Wit*. Brak jednak imienia popularnego czy choćby częstego. Były to w większości jednokrotne lub dwukrotne nominacje, identyfikujące głównie dzieci pochodzenia szlacheckiego lub potomków bogatych mieszczan.

Warto zwrócić uwagę także na to, że dwa imiona w latach 1802–1817 przeżywały swój renesans – występowały w badanym systemie w wieku XVII, nie pojawiły się w ogóle w kolejnym stuleciu, by powrócić dopiero w wieku XIX: *Gabriel* i *Melchior*. Należy jednak zaznaczyć, że obydwa imiona nadawano rzadko w parafii Daleszyce: imię *Gabriel* odnotowałam dwa razy w W_{XVII} i raz w W_{XIX} , a imię *Melchior* po jednym razie w W_{XVII} i W_{XIX} .

Do obiektywnej analizy zmian zachodzących w badanym systemie imienniczym niezbędne było stworzenie procentowego zestawienia imion, tzn. zaprezentowanie udziału imienia w konkretnym przedziale czasowym w ogólnej liczbie nadań danej formy oraz udziału imienia w ogólnej liczbie imion w danym przedziale czasowym.

Z takiej perspektywy na badany materiał pozwalają spojrzeć dane zawarte w tabeli 3.

Tabela 3. Procentowe zestawienie imion męskich w W_{XVII} , W_{XVIII} i W_{XIX}

Lp.		W_{XVII}		W_{XVIII}		W_{XIX}		Udział w badanym materiale	Typ frekw.	LN
		Ip	Pp	Ip	Pp	Ip	Pp			
1.	<i>Jan</i>	35,31	13,08	22,03	10,41	42,66	10,99	11,5	P	354
2.	<i>Wojciech</i>	42,8	10,88	29,22	9,48	27,98	4,95	7,89	P	243
3.	<i>Stanisław</i>	56,25	10,36	17,61	4,14	26,14	3,35	5,72	P	176
4.	<i>Jakub</i>	43,66	6,49	21,13	4,01	35,21	3,64	4,61	P	142
5.	<i>Maciej</i>	51,41	7,64	18,31	3,47	30,28	3,13	4,61	P	142

Lp.		W _{XVII}		W _{XVIII}		W _{XIX}		Udział w badanym materiale	Typ frekw.	LN
		Ip	Pp	Ip	Pp	Ip	Pp			
6.	<i>Andrzej</i>	28,89	4,08	25,19	4,54	45,93	4,51	4,38	P	135
7.	<i>Józef</i>	1,57	0,21	26,77	4,54	71,65	6,62	4,12	P	127
8.	<i>Marcin</i>	49,19	6,38	17,74	2,94	33,06	2,98	4,03	P	124
9.	<i>Michał</i>	7,83	0,94	40	6,14	52,17	4,37	3,73	C	115
10.	<i>Tomasz</i>	30,09	3,56	20,35	3,07	49,56	4,08	3,67	C	113
11.	<i>Franciszek</i>	4,81	0,52	39,42	5,47	55,77	4,22	3,38	C	104
12.	<i>Walenty</i>	13,59	1,46	40,78	5,61	45,63	3,42	3,35	C	103
13.	<i>Antoni</i>			38,78	5,07	61,22	4,37	3,18	C	98
14.	<i>Paweł</i>	21,28	2,09	14,89	1,87	63,83	4,37	3,05	C	94
15.	<i>Szymon</i>	52,75	5,02	25,27	3,07	21,98	1,46	2,96	C	91
16.	<i>Wawrzyniec</i>	28,92	2,51	24,1	2,67	46,99	2,84	2,7	C	83
17.	<i>Piotr</i>	24,19	1,57	22,58	1,87	53,23	2,4	2,01	C	62
18.	<i>Wincenty</i>			3,7	0,27	96,3	3,78	1,75	C	54
19.	<i>Grzegorz</i>	64,15	3,56	22,64	1,6	13,21	0,51	1,72	C	53
20.	<i>Mateusz</i>	22,45	1,15	16,33	1,07	61,22	2,18	1,59	C	49
21.	<i>Kazimierz</i>			54,35	3,34	45,65	1,53	1,49	C	46
22.	<i>Sebastian</i>	48,89	2,3	40	2,4	11,11	0,36	1,46	C	45
23.	<i>Benedykt</i>	80,95	3,56	11,9	0,67	7,14	0,22	1,36	C	42
24.	<i>Ignacy</i>			11,9	0,67	88,1	2,69	1,36	C	42
25.	<i>Łukasz</i>	21,95	0,94	39,02	2,14	39,02	1,16	1,33	C	41
26.	<i>Mikołaj</i>	20	0,84	5	0,27	75	2,18	1,3	R	40
27.	<i>Jacenty</i>	5,13	0,21	25,64	1,34	69,23	1,97	1,27	R	39
28.	<i>Krzysztof</i>	82,05	3,35	15,38	0,8	2,56	0,07	1,27	R	39
29.	<i>Bartłomiej</i>	45,95	1,78	35,14	1,74	18,92	0,51	1,2	R	37
30.	<i>Kacper</i>	33,33	1,26	30,56	1,47	36,11	0,95	1,17	R	36
31.	<i>Adam</i>	65,71	2,41	25,71	1,2	8,57	0,22	1,14	R	35
32.	<i>Karol</i>			10,53	0,27	89,47	1,24	0,62	R	19
33.	<i>Baltazar</i>			21,43	0,4	78,57	0,8	0,45	R	14
34.	<i>Błażej</i>	38,46	0,52	38,46	0,67	23,08	0,22	0,42	R	13
35.	<i>Ludwik</i>			7,69	0,13	92,31	0,87	0,42	R	13
36.	<i>Szczepan</i>	25	0,31	8,33	0,13	66,67	0,58	0,39	R	12
37.	<i>Filip</i>			9,09	0,13	90,91	0,73	0,36	R	11
38.	<i>Augustyn</i>			14,29	0,13	85,71	0,44	0,23	R	7

Tabela 3. (cd.)

Lp.		W _{XVII}		W _{XVIII}		W _{XIX}		Udział w badanym materiale	Typ frekw.	LN
		Ip	Pp	Ip	Pp	Ip	Pp			
39.	<i>Feliks</i>					100	0,44	0,19	R	6
40.	<i>Joachim</i>					100	0,44	0,19	R	6
41.	<i>Ambroży</i>					100	0,36	0,16	R	5
42.	<i>Juda</i>			100	0,53			0,13	R	4
43.	<i>Aleksander</i>					100	0,22	0,1	R	3
44.	<i>Dominik</i>					100	0,22	0,1	R	3
45.	<i>Fabian</i>					100	0,22	0,1	R	3
46.	<i>Gabriel</i>	66,67	0,21			33,33	0,07	0,1	R	3
47.	<i>Marek</i>			33,33	0,13	66,67	0,15	0,1	R	3
48.	<i>Prokop</i>	100	0,31					0,1	R	3
49.	<i>Bernard</i>					100	0,15	0,06	R	2
50.	<i>Florian</i>					100	0,15	0,06	R	2
51.	<i>Hieronim</i>					100	0,15	0,06	R	2
52.	<i>Jerzy</i>					100	0,15	0,06	R	2
53.	<i>Julian</i>					100	0,15	0,06	R	2
54.	<i>Kajetan</i>					100	0,15	0,06	R	2
55.	<i>Konstanty</i>			50	0,13	50	0,07	0,06	R	2
56.	<i>Leon</i>					100	0,15	0,06	R	2
57.	<i>Leopold</i>					100	0,15	0,06	R	2
58.	<i>Melchior</i>	50	0,1			50	0,07	0,06	R	2
59.	<i>Onufry</i>					100	0,15	0,06	R	2
60.	<i>Roch</i>					100	0,15	0,06	R	2
61.	<i>Samuel</i>	100	0,21					0,06	R	2
62.	<i>Serafin</i>					50	0,07	0,06	R	2
63.	<i>Tadeusz</i>					100	0,15	0,06	R	2
64.	<i>Teodor</i>					100	0,15	0,06	R	2
65.	<i>Albin</i>					100	0,07	0,03	I	1
66.	<i>Alojzy</i>					100	0,07	0,03	I	1
67.	<i>Bazyli</i>					100	0,07	0,03	I	1
68.	<i>Dionizy</i>					100	0,07	0,03	I	1
69.	<i>Dydak</i>					100	0,07	0,03	I	1
70.	<i>Erazm</i>					100	0,07	0,03	I	1

Lp.		W _{XVII}		W _{XVIII}		W _{XIX}		Udział w badanym materiale	Typ frekw.	LN
		Ip	Pp	Ip	Pp	Ip	Pp			
71.	<i>Klemens</i>					100	0,07	0,03	I	1
72.	<i>Ksawery</i>					100	0,07	0,03	I	1
73.	<i>Marcel</i>					100	0,07	0,03	I	1
74.	<i>Maurycy</i>					100	0,07	0,03	I	1
75.	<i>Rafał</i>					100	0,07	0,03	I	1
76.	<i>Teofil</i>					100	0,07	0,03	I	1
77.	<i>Trajan</i>	100	0,1					0,03	I	1
78.	<i>Tytus</i>					100	0,07	0,03	I	1
79.	<i>Wit</i>					100	0,07	0,03	I	1
80.	<i>Zygmunt</i>	100	0,1					0,03	I	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie KsU-1, KsU-4, KsU-6 (ADK). Ip = procent nadań imienia w danym przedziale czasowym do ogólnej liczby nadań danego imienia; Pp = procent nadań imienia do ogólnej liczby imion w danym przedziale czasowym; LN = liczba notacji.

Przedstawione wyżej dane procentowe są przydatne w analizie zmian zachodzących w imiennictwie przede wszystkim z tego powodu, że liczba poświadczeń imienia nie zawsze pozwala uchwycić faktyczne zmiany dokonujące się w systemie nazewniczym. Ze względu na to, że w kolejnych badanych okresach różna była łączna liczba nominacji (wynikająca z różnej liczby chrztów, różnej liczby nominacji wieloelementowych czy różnej liczby chrztów udzielanych bliźniętom), wynik porównania – przykładowo – popularności imienia *Franciszek* w W_{XVII} , W_{XVIII} i W_{XIX} na podstawie danych liczbowych, nie procentowych, byłby zafałszowany, gdyż w W_{XVIII} ochrzczonych zostało zdecydowanie mniej chłopców niż w okresach poprzednim i następnym. Liczba nominacji danym imieniem – nawet w wypadku, gdy jego popularność utrzymywała się na identycznym poziomie – musiała być zatem sporo niższa. W rozwiązaniu takich problemów pomagają prześledzenie udziału procentowego imion w interesujących nas grupach (imiona P, C, R, I) i przedziałach (W_{XVII} , W_{XVIII} , W_{XIX}).

Ciekawym przykładem z grupy imion popularnych jest imię *Andrzej*, które łącznie zostało nadane 135 razy. Dane liczbowe wskazują na to, że w W_{XVII} odnotowano je 39 razy, w W_{XVIII} nastąpił nieznaczny spadek – 34, w W_{XIX} doszło zaś do dużego wzrostu popularności imienia – 62 poświadczenia. Zbadanie udziału procentowego imienia zarówno wśród wszystkich nadań tego imienia na przestrzeni trzech wieków, jak i wśród wszystkich imion notowanych w danym przedziale czasowym pozwala jednak dostrzec, że skok popularności w W_{XIX} w porównaniu z W_{XVIII} jest pozorny. Mimo że w W_{XVIII} odnotowano tylko 25,19%

wszystkich form imienia *Andrzej*, a w W_{XIX} aż 45,93%, to rzeczywisty wzrost popularności w systemie imienniczym Daleszyc wcale nie nastąpił. W W_{XVIII} nominacje imieniem *Andrzej* stanowiły bowiem 4,54% wszystkich nadań wśród imion męskich, a wiek później już 4,51% – nastąpił zatem spadek udziału tego imienia wśród badanych imion chrzestnych.

Imiona, które były notowane tylko w jednym z wyszczególnionych okresów, nie osiągnęły nigdy ani w badanym przedziale, ani w ogólnym repertuarze imion w latach 1602–1817 nawet 1% notacji. Były to formy nadawane najczęściej tylko raz lub dwa razy w całym materiale. Nie odnotowałam takiego imienia, które funkcjonowałoby tylko w jednym z badanych stuleci i zyskało popularność.

Z zaprezentowanych danych wynika, że repertuary imiennicze w badanych okresach znacznie się od siebie różniły – zarówno pod względem liczby, jak i typu imion. Zasób jednostek używanych do nominacji był najuboższy w W_{XVII} , najbogatszy zaś – w W_{XIX} . Obserwacje te wpisują się we wnioski poczynione przez badaczy imiennictwa historycznego mówiące o tym, że w wiekach XV–XVII doszło do znacznego ujednoczenia repertuaru imion w polskim systemie (w średniowieczu różnorodność ta była jeszcze bardzo duża), natomiast już od wieku XVIII możemy zaobserwować ponowne rozszerzanie się zasobu imienniczego, również pod wpływem innych niż w średniowieczu, nowych czynników (reformacji i kontrreformacji, inspiracji literaturą polską i światową czy zmian kulturowo-światopoglądowych doby oświecenia – por. np. Małec 2015).

Na frekwencję konkretnych imion w badanej parafii istotny wpływ miało również duchowieństwo. Świadczy o tym m.in. popularność imion *Marcin* (w W_{XVII}) i *Józef* (w W_{XIX}) noszonych przez kapłanów pełniących posługę w parafii w tych wiekach: ks. Marcina Brzeskiego i ks. Józefa Fahla.

Warto zwrócić uwagę, że – jak w większości lokalnych systemów antropimicznych tego okresu – wśród badanych imion bezsprzecznie dominują te o proveniencji chrześcijańskiej (imiona wywodzące się z kręgów greckich, łacińskich, germańskich itd.). Imiona słowiańskie reprezentują w zgromadzonym materiale jedynie trzy jednostki: *Wojciech*, *Stanisław* i *Kazimierz*. Są to imiona, którym „nieśmiertelność” w nowym systemie, stopniowo przyjmowanym od momentu wejścia przez Polskę do wspólnoty chrześcijańskiej w 966 roku, zapewniło włączenie do katolickiego kalendarza liturgicznego – jako imion świętych (por. Szewczyk 1996: 317).

W zgromadzonym materiale znalazło się 8 **imion popularnych** (udział w ogólnej liczbie imion przynajmniej 2,1%). Posłużyły one do nominacji 47% chłopców w całym badanym okresie. W W_{XVII} imiona popularne obsługiwały 565 nadań, co daje 59% wszystkich imion męskich w tym okresie, w W_{XVIII} 326 nadań, co daje 44%, w W_{XIX} zaś 552 nadania, co daje już tylko 40%.

W grupie **imion częstych** pojawiło się natomiast 17 jednostek, które zostały nadane 40% chrzczonych chłopców. W W_{XVII} , W_{XVIII} i W_{XIX} posłużyły do nominacji kolejno: 279 (29%), 352 (47%) i 604 (44%) dzieci.

Do **imion rzadkich** zaliczyłam najwięcej, bo aż 39 jednostek. Posłużyły do nominacji 385 chłopców, co stanowi **13%** zbioru. W W_{XVII} imiona rzadkie odnotowałam 110 razy, w W_{XVIII} 71 razy, a w W_{XIX} aż 204 razy, co procentowo daje – odpowiednio – 12%, 9% i 15% wszystkich notacji w poszczególnych okresach.

Najmniejszy udział w kreacji systemu imienniczego parafii miały **imiona incydentalne** – zaledwie **1%** wszystkich notacji. Odnotowałam ich 16. W W_{XVII} pojawiły się 2 notacje, w W_{XIX} 14 notacji. W W_{XVIII} nie odnotowałam natomiast ani jednego dziecka, które otrzymałoby imię incydentalnie występujące na terenie parafii.

Prześledzenie zmian zachodzących w badanym repertuarze imienniczym pokazuje, że imiona incydentalne są charakterystyczne niemal wyłącznie dla XIX wieku – prawie wszystkie jednostki z jedną notacją w całym materiale pojawiły się w latach 1802–1817. Wynika to zapewne z faktu, że nadawanie dzieciom imion unikatowych, mało znanych w polskim systemie imienniczym początkowo było domeną wyższych warstw społecznych (odzwierciedlało pozycję rodziców nosiciela takiego imienia), a to właśnie w XIX wieku w badanych księgach metrykalnych odnotowałam najwięcej chrztów dzieci szlacheckich oraz dzieci osób ważnych w miejscowej hierarchii z powodów innych niż dobre urodzenie, np. zajmujących wysokie stanowiska w urzędach. Dodatkowo należy pamiętać, że XIX wiek był okresem, w którym do polskiej antroponimii weszło sporo nowych imion, niespotykanych w wiekach wcześniejszych – repertuar był więc zdecydowanie większy niż jeszcze w poprzednim badanym przedziale czasowym. Także wśród imion rzadkich dominują te nadane w XIX stuleciu. Jeśli natomiast spojrzeć na imiona popularne, okazuje się, że najwięcej nominacji za ich pomocą miało miejsce w pierwszym z badanych okresów (1602–1617), a zatem wtedy, kiedy repertuar imion był najuboższy (w użyciu pozostawało zaledwie 35 imion w stosunku do 41 i 75 w kolejnych wyszczególnionych okresach).

Można zatem ocenić, że wzrost liczby nadawanych imion w poszczególnych okresach łączył się ściśle z poziomem popularności imion, to znaczy wraz z rozszerzeniem się repertuaru imienniczego spadała popularność najczęstszych jednostek.

5.2. Imiona dziewczynek

Repertuar imion użytych do nominacji dziewczynek był zdecydowanie uboższy niż w wypadku chłopców. Do nominacji dziewczynek w całym badanym okresie użyto **61 imion**. Jest to stosunkowo niewiele w porównaniu z 80 jednostkami imienniczymi identyfikującymi w tym czasie chłopców. Na taki stan musiał jednak mieć wpływ fakt, że dziewczynek urodziło się nieco mniej niż chłopców, choć nie były to znaczne różnice: 2646 w stosunku do 3025 chłopców. Urodzenia dziewczynek stanowią więc niecałe 47% wszystkich urodzeń. Jedno imię męskie identyfikuje średnio (w przybliżeniu) 38 nowo narodzonych chłopców, a jedno imię żeńskie – aż 43 dziewczynki.

W tabeli 4 prezentuję dziesięć najpopularniejszych żeńskich imion chrzestnych w całym badanym okresie – od XVII do XIX wieku – i liczbę ich notacji.

Tabela 4. Wykaz 10 najpopularniejszych imion żeńskich nadawanych na chrzcie w parafii Daleszyce

Lp.	Imię	Liczba poświadczeń
1.	<i>Maria</i>	419
2.	<i>Katarzyna</i>	280
3.	<i>Anna</i>	270
4.	<i>Agnieszka</i>	244
5.	<i>Zofia</i>	204
6.	<i>Regina</i>	185
7.	<i>Elżbieta</i>	131
8.	<i>Jadwiga</i>	101
9.	<i>Franciszka</i>	62
10.	<i>Magdalena</i>	59

Źródło: opracowanie własne na podstawie KsU-1, KsU-4, KsU-6 (ADK).

Mimo że dziewczynek odnotowano w analizowanych metrykach mniej niż chłopców, to imię *Maria*, które znalazło się na samym szczycie listy frekwencyjnej, okazało się bardziej popularne niż imię z pierwszej pozycji na liście 10 najczęstszych imion męskich – *Jan*. Dziewczynki o imieniu *Maria* odnotowano w materiale 419 razy (co stanowi 7,26% wszystkich imion i 15,55% imion żeńskich), natomiast chłopców noszących imię *Jan* – 354 razy (co stanowi 6,13% wszystkich imion i 11,5% imion męskich).

Frekwencją powyżej 10% wśród imion żeńskich odznaczają się jeszcze dwa inne imiona: *Katarzyna* oraz *Anna*. Pierwsze nadano 280, drugie – 270 razy.

Jeżeli zsumujemy wszystkie nominacje dziesięcioma żeńskimi imionami najpopularniejszymi w całym badanym okresie, to otrzymamy zaskakująco dużą liczbę 1955, która daje aż 73% całego zbioru. Dla porównania, jak wyżej wspomniałam, dla imion męskich udział ten wynosił tylko 29%, a więc był ponad 2,5 raza niższy. Wyniki te uświadamiają, o ile skromniejszy od zbioru imion męskich był w minionych wiekach w parafii Daleszyce repertuar imion żeńskich. Ciekawe wydało mi się w związku z tym sprawdzenie, czy takie proporcje możemy dostrzec we wszystkich badanych okresach. Analiza wykazała (brałam pod uwagę po 10 najczęstszych imion z W_{XVII} , W_{XVIII} i W_{XIX}), że udział nominacji 10 najpopularniejszymi imionami wynosi w W_{XVII} 71% dla chłopców i 92% dla dziewczynek, w W_{XVIII} 59% dla chłopców i 88% dla dziewczynek, a w W_{XIX} – 52% dla chłopców i 64% dla dziewczynek. Pokazuje to, że wraz z upływem lat różnice w tym zakresie zaczęły się zacierać.

Z danych zaprezentowanych w tabeli 5 wynika, że wśród imion żeńskich użytych do nominacji powyżej stu razy w danym okresie znalazło się pięć jednostek: *Maria*, *Anna*, *Katarzyna*, *Regina* i *Agnieszka*. W wypadku imion męskich były to natomiast tylko dwie jednostki: *Jan* i *Wojciech*.

Tabela 5. Układ frekwencyjny imion żeńskich w W_{XVII} , W_{XVIII} i W_{XIX}

Lata 1602-1617			Lata 1702-1717			Lata 1802-1817		
Lp.	Imię	LN	Lp.	Imię	LN	Lp.	Imię	LN
1.	<i>Anna</i>	183	1.	<i>Maria</i>	133	1.	<i>Maria</i>	269
2.	<i>Katarzyna</i>	145	2.	<i>Zofia</i>	79	2.	<i>Agnieszka</i>	105
3.	<i>Regina</i>	111	3.	<i>Regina</i>	58	3.	<i>Katarzyna</i>	94
4.	<i>Zofia</i>	90	4.	<i>Agnieszka</i>	57	4.	<i>Franciszka</i>	55
5.	<i>Agnieszka</i>	82	5.	<i>Anna</i>	50	5.	<i>Józefa</i>	49
6.	<i>Jadwiga</i>	67	6.	<i>Elżbieta</i>	45	6.	<i>Elżbieta</i>	47
7.	<i>Elżbieta</i>	39	7.	<i>Katarzyna</i>	41	7.	<i>Magdalena</i>	47
8.	<i>Dorota</i>	26	8.	<i>Teresa</i>	29	8.	<i>Małgorzata</i>	45
9.	<i>Krystyna</i>	18	9.	<i>Ewa</i>	22	9.	<i>Tekla</i>	39
10.	<i>Maria</i>	17	10.	<i>Jadwiga</i>	21	10.	<i>Anna</i>	37
11.	<i>Barbara</i>	16	11.	<i>Róża</i>	16	11.	<i>Zofia</i>	35
12.	<i>Ewa</i>	14	12.	<i>Dorota</i>	9	12.	<i>Antonina</i>	35
13.	<i>Łucja</i>	10	13.	<i>Barbara</i>	8	13.	<i>Wiktoria</i>	31
14.	<i>Magdalena</i>	7	14.	<i>Franciszka</i>	7	14.	<i>Salomea</i>	28
15.	<i>Małgorzata</i>	6	15.	<i>Rozalia</i>	7	15.	<i>Helena</i>	22
16.	<i>Zuzanna</i>	6	16.	<i>Małgorzata</i>	6	16.	<i>Barbara</i>	20
17.	<i>Anastazja</i>	3	17.	<i>Magdalena</i>	5	17.	<i>Agata</i>	20
18.	<i>Justyna</i>	2	18.	<i>Łucja</i>	3	18.	<i>Marcjanna</i>	19
19.	<i>Agata</i>	1	19.	<i>Justyna</i>	3	19.	<i>Róża</i>	18
20.	<i>Apolonia</i>	1	20.	<i>Apolonia</i>	3	20.	<i>Teresa</i>	17
21.	<i>Eufamia</i>	1	21.	<i>Krystyna</i>	2	21.	<i>Joanna</i>	17
22.	<i>Florencja</i>	1	22.	<i>Helena</i>	2	22.	<i>Regina</i>	16
23.	<i>Marta</i>	1	23.	<i>Eleonora</i>	1	23.	<i>Rozalia</i>	16
			24.	<i>Klara</i>	1	24.	<i>Julianna</i>	16
			25.	<i>Agata</i>	1	25.	<i>Justyna</i>	14
			26.	<i>Scholastyka</i>	1	26.	<i>Jadwiga</i>	13
			27.	<i>Teodora</i>	1	27.	<i>Apolonia</i>	11
						28.	<i>Łucja</i>	10
						29.	<i>Zuzanna</i>	8

Tabela 5. (cd.)

Lata 1602-1617			Lata 1702-1717			Lata 1802-1817		
Lp.	Imię	LN	Lp.	Imię	LN	Lp.	Imię	LN
						30.	<i>Klara</i>	8
						31.	<i>Urszula</i>	8
						32.	<i>Kunegunda</i>	7
						33.	<i>Petronela</i>	7
						34.	<i>Brygida</i>	6
						35.	<i>Konstancja</i>	6
						36.	<i>Ewa</i>	5
						37.	<i>Krzyszyna</i>	5
						38.	<i>Dorota</i>	4
						39.	<i>Ludwika</i>	4
						40.	<i>Michalina</i>	4
						41.	<i>Monika</i>	4
						42.	<i>Aniela</i>	3
						43.	<i>Anastazja</i>	3
						44.	<i>Eufrozyna</i>	2
						45.	<i>Paulina</i>	2
						46.	<i>Seweryna</i>	2
						47.	<i>Alojza</i>	1
						48.	<i>Felicjana</i>	1
						49.	<i>Gertruda</i>	1
						50.	<i>Henryka</i>	1
						51.	<i>Hiacynta</i>	1
						52.	<i>Honorata</i>	1
						53.	<i>Julia</i>	1
						54.	<i>Marcelina</i>	1
						55.	<i>Matylda</i>	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie KsU-1, KsU-4, KsU-6 (ADK). LN = liczba notacji.

Imię *Maria* (najczęstsze w całym okresie), inaczej niż *Jan*, nie dominowało na liście frekwencyjnej przez wszystkie badane wieki. W W_{XVIII} i W_{XIX} znajdowało się na 1. pozycji (odpowiednio 133 i 269 poświadczeń), ale w W_{XVII} dopiero na 10. (zaledwie 17 poświadczeń).

Repertuar imion żeńskich był najbogatszy w W_{XIX} – do nominacji posłużyło wtedy aż 55 imion. Było to bardzo dużo w porównaniu z okresami poprzednimi: 23 imiona w W_{XVII} i 27 imion w W_{XVIII} . Liczba imion chrzestnych od XVII do

XIX wieku zwiększyła się więc ponad dwukrotnie. Żeński system imienniczy – podobnie zresztą jak system męski – sukcesywnie wzbogacał się o nowe jednostki.

W W_{XVIII} wśród nowych imion, nienotowanych w W_{XVII}, znalazło się 9 jednostek: *Teresa, Róża, Franciszka, Rozalia, Helena, Eleonora, Klara, Scholastyka, Teodora*. Wiek później do repertuaru imienniczego dołączyło aż 29 imion, a to oznacza, że ponad połowa (53%) antroponimów w W_{XIX} była nowa: *Józefa, Tekla, Antonina, Wiktoria, Salomea, Marcjanna, Joanna, Julianna, Urszula, Kunegunda, Petronela, Brygida, Konstancja, Ludwika, Michalina, Monika, Aniela, Eufrozyna, Paulina, Seweryna, Alojza, Felicjana, Gertruda, Henryka, Hiacynta, Honorata, Julia, Marcelina* oraz *Matylda*. Wszystkie spośród imion, które w W_{XIX} zostały nadane tylko jednej dziewczynce, weszły do systemu imienniczego Daleszyc właśnie w ostatnim z badanych okresów – nie notowano ich ani w W_{XVII} ani w W_{XVIII}.

Należy również zaznaczyć, że zdarzały się imiona, które w danym wieku funkcjonowały jako imiona chrzestne, a w kolejnym badanym okresie znikaly z systemu. Tak było z *Eufamią, Florencją i Martą*, które nadawano w W_{XVII} (w kolejnych okresach już ich nie odnotowałam), a także z *Eleonorą, Scholastyką i Teodorą*, które pojawiły się jedynie w XVII stuleciu (każde z nich zostało użyte tylko do jednej nominacji).

Wśród imion żeńskich na uwagę zasługuje *Franciszka*, która – podobnie jak *Antoni* wśród imion męskich – nie występowała w W_{XVII} pojawiła się w W_{XVIII} (7 notacji), a w W_{XIX} zyskała bardzo dużą popularność – 55 notacji, co dało jej 4. miejsce w tym okresie. Bardzo szybki awans zyskały też *Józefa* i *Antonina*. Żadne z imion nie pojawia się ani w W_{XVII} ani w W_{XVIII} a W_{XIX} zajmują wysokie pozycje na liście frekwencyjnej (5. miejsce, 49 poświadczeń; 12. miejsce, 35 poświadczeń). *Franciszka, Józefa* i *Antonina* to imiona derywowane od męskich imion starotestamentowych (*Józef*) lub imion chrześcijańskich świętych (św. Franciszek i św. Antoni). Przyczyn wzrostu popularności imienia *Józefa* w XIX wieku można upatrywać we wspomnianym wyżej fakcie, że w badanym okresie proboszczem daleszyckiej parafii był ks. Józef Fahl.

O ile wzrost popularności niektórych imion w systemie łatwo wytłumaczyć różnymi czynnikami (np. imię *Aniela* pojawiło się w daleszyckim systemie antroponimicznym dopiero w 1808 roku, co wiąże się zapewne z faktem kanonizacji św. Anieli przez Piusa VII rok wcześniej), o tyle w wypadku niektórych jednostek trudno stwierdzić, co miało realny wpływ na częstsze niż w poprzednich okresach nadania.

Spadek, a następnie wzrost popularności na przestrzeni trzech badanych wieków odnotowałam w odniesieniu do imion *Zuzanna* i *Anastazja* – 6 – 0 – 8 (*Zuzanna*), 3 – 0 – 3 (*Anastazja*).

Podobnie jak w wypadku imion chłopców, w tabeli 6 prezentuję procentowy udział wszystkich imion żeńskich – zarówno w ogólnej liczbie nadań danej jednostki we wszystkich przedziałach czasowych, jak i w ogólnej liczbie imion w danym przedziale.

Tabela 6. Procentowe zestawienie imion żeńskich w W_{XVII} , W_{XVIII} i W_{XIX}

Lp.		W_{XVII}		W_{XVIII}		W_{XIX}		Udział w ba- danym materiale	Typ frekw.	LN
		Ip	Pp	Ip	Pp	Ip	Pp			
1.	<i>Maria</i>	4,06	2,01	31,74	21,77	64,2	21,66	15,55	P	419
2.	<i>Katarzyna</i>	51,79	17,12	14,64	6,71	33,57	7,57	10,39	P	280
3.	<i>Anna</i>	67,78	21,61	18,52	8,18	13,7	2,98	10,02	P	270
4.	<i>Agnieszka</i>	33,61	9,68	23,36	9,33	43,03	8,45	9,05	P	244
5.	<i>Zofia</i>	44,12	10,63	38,73	12,93	17,16	2,82	7,57	P	204
6.	<i>Regina</i>	60	13,11	31,35	9,49	8,65	1,29	6,86	P	185
7.	<i>Elżbieta</i>	29,77	4,6	34,35	7,36	35,88	3,78	4,86	P	131
8.	<i>Jadwiga</i>	66,34	7,91	20,79	3,44	12,87	1,05	3,75	C	101
9.	<i>Franciszka</i>			11,29	1,15	88,71	4,43	2,3	C	62
10.	<i>Magdalena</i>	11,86	0,83	8,47	0,82	79,66	3,78	2,19	C	59
11.	<i>Małgorzata</i>	10,53	0,71	10,53	0,98	78,95	3,62	2,12	C	57
12.	<i>Józefa</i>					100	3,95	1,82	C	49
13.	<i>Teresa</i>			63,04	4,75	36,96	1,37	1,71	C	46
14.	<i>Barbara</i>	36,36	1,89	18,18	1,31	45,45	1,61	1,63	C	44
15.	<i>Ewa</i>	34,15	1,65	53,66	3,6	12,2	0,4	1,52	C	41
16.	<i>Dorota</i>	66,67	3,07	23,08	1,47	10,26	0,32	1,45	R	39
17.	<i>Tekla</i>					100	3,14	1,45	R	39
18.	<i>Antonina</i>					100	2,82	1,3	R	35
19.	<i>Róża</i>			47,06	2,62	52,94	1,45	1,26	R	34
20.	<i>Wiktoria</i>					100	2,5	1,15	R	31
21.	<i>Salomea</i>					100	2,25	1,04	R	28
22.	<i>Krystyna</i>	72	2,13	8	0,33	20	0,4	0,93	R	25
23.	<i>Helena</i>			8,33	0,33	91,67	1,77	0,89	R	24
24.	<i>Łucja</i>	43,48	1,18	13,04	0,49	43,48	0,81	0,85	R	23
25.	<i>Rozalia</i>			30,43	1,15	69,57	1,29	0,85	R	23
26.	<i>Agata</i>	4,55	0,12	4,55	0,16	90,91	1,61	0,82	R	22
27.	<i>Justyna</i>	10,53	0,24	15,79	0,49	73,68	1,13	0,71	R	19
28.	<i>Marcjanna</i>					100	1,53	0,71	R	19
29.	<i>Joanna</i>					100	1,37	0,63	R	17
30.	<i>Julianna</i>					100	1,29	0,59	R	16
31.	<i>Apolonia</i>	6,67	0,12	20	0,49	73,33	0,89	0,56	R	15
32.	<i>Zuzanna</i>	42,86	0,71			57,14	0,64	0,52	R	14

Lp.		W _{XVII}		W _{XVIII}		W _{XIX}		Udział w ba- danym materiale	Typ frekw.	LN
		Ip	Pp	Ip	Pp	Ip	Pp			
33.	<i>Klara</i>			11,11	0,16	88,89	0,64	0,33	R	9
34.	<i>Kunegunda</i>					100	0,56	0,26	R	7
35.	<i>Petronela</i>					100	0,56	0,26	R	7
36.	<i>Anastazja</i>	50	0,35			50	0,24	0,22	R	6
37.	<i>Brygida</i>					100	0,48	0,22	R	6
38.	<i>Konstancja</i>					100	0,48	0,22	R	6
39.	<i>Ludwika</i>					100	0,32	0,15	R	4
40.	<i>Michalina</i>					100	0,32	0,15	R	4
41.	<i>Monika</i>					100	0,32	0,15	R	4
42.	<i>Aniela</i>					100	0,24	0,11	R	3
43.	<i>Urszula</i>					100	0,64	0,11	R	3
44.	<i>Eufrozyna</i>					100	0,16	0,07	R	2
45.	<i>Paulina</i>					100	0,16	0,07	R	2
46.	<i>Seweryna</i>					100	0,16	0,07	R	2
47.	<i>Alojza</i>					100	0,08	0,04	I	1
48.	<i>Eleonora</i>			100	0,16			0,04	I	1
49.	<i>Eufamia</i>	100	0,12					0,04	I	1
50.	<i>Felicjana</i>					100	0,08	0,04	I	1
51.	<i>Florencja</i>	100	0,12					0,04	I	1
52.	<i>Gertruda</i>					100	0,08	0,04	I	1
53.	<i>Henryka</i>					100	0,08	0,04	I	1
54.	<i>Hiacynta</i>					100	0,08	0,04	I	1
55.	<i>Honorata</i>					100	0,08	0,04	I	1
56.	<i>Julia</i>					100	0,08	0,04	I	1
57.	<i>Marcelina</i>					100	0,08	0,04	I	1
58.	<i>Marta</i>	100	0,12					0,04	I	1
59.	<i>Matylda</i>					100	0,08	0,04	I	1
60.	<i>Scholastyka</i>			100	0,16			0,04	I	1
61.	<i>Teodora</i>			100	0,16			0,04	I	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie KsU-1, KsU-4, KsU-6 (ADK). Ip = procent nadań imienia w danym przedziale czasowym do ogólnej liczby nadań danego imienia; Pp = procent nadań imienia do ogólnej liczby imion w danym przedziale czasowym; LN = liczba notacji.

Inne niż w wypadku imion męskich obserwacje można poczynić w odniesieniu do frekwencji tych imion żeńskich, które były w użyciu tylko w jednym z badanych okresów. Tego typu jednostki identyfikujące chłopców nigdy nie osiągnęły w zebranych materiale udziału w ogólnej liczbie imion ani w danym przedziale czasowym większego niż 1% poświadczeń – w przeciwieństwie do imion noszonych przez dziewczynki. Takich przykładów odnotowałam pięć: *Józefa* (1,82%), *Tekla* (1,45%), *Antonina* (1,3%), *Wiktoria* (1,15%) oraz *Salomea* (1,04%). Wszystkie wymienione imiona zanotowano w XIX wieku.

Do żeńskich **imion popularnych** zaklasyfikowałam 7 jednostek, które posłużyły do nominacji 1733 dziewczynek, co daje aż 64% wszystkich żeńskich imion chrzestnych. W W_{xvii} imiona popularne identyfikowały 667 dziewczynek (79%), w W_{xviii} – 463 dziewczynki (76%), w W_{xix} zaś 603 dziewczynki (49%).

Imion częstych wyróżniłam 8 – obsługują one łącznie 459 nominacji, co daje 17%. W W_{xvii} pojawiło się 110 notacji imion częstych (13%), w W_{xviii} 98 notacji (16%), natomiast w W_{xix} – 251, co daje 20% wszystkich imion w tym okresie.

Wśród **imion rzadkich** znalazło się 31 jednostek, które obsługiwały podobną liczbę nadań co w grupie imion częstych (mimo znacznie mniejszej liczby jednostek imienniczych) – 488 jednostek (18%). Imiona rzadkie w W_{xvii} obsługiwały 67 nadań (czyli 8%), w W_{xviii} 47 (także 8%), a w W_{xix} aż 374 (30%). Imion rzadkich było zatem w XIX wieku aż 10% więcej niż imion częstych: w W_{xix} imion częstych było 251, a imion rzadkich – 374.

Grupa **imion incydentalnych** liczy 15 jednostek, które zostały użyte do nominacji 1% dziewczynek. W kolejnych wyszczególnionych okresach W_{xvii} , W_{xviii} , W_{xix} pojawiło się ich odpowiednio: 3, 3, 9.

Zestawienie w tabeli 7 pozwala prześledzić udział imion żeńskich i męskich w poszczególnych grupach frekwencyjnych.

Tabela 7. Zestawienie danych liczbowych i procentowych imion P, C, R, I w repertuarach imienniczych chłopców i dziewczynek

Typ frekwencyjny		LN W_{xvii}	LN W_{xviii}	LN W_{xix}	Łączna LN	Łączna LN (%)
P	chłopcy	565	326	552	1443	24,99
	dziewczynki	667	463	603	1733	30,01
C	chłopcy	279	352	604	1235	21,39
	dziewczynki	110	98	251	459	7,95
R	chłopcy	110	71	203	384	6,65
	dziewczynki	67	47	374	488	8,45
I	chłopcy	2	0	15	17	0,29
	dziewczynki	3	3	9	15	0,26
razem		1803	1360	2611	5774	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie KsU-1, KsU-4, KsU-6 (ADK). LN = liczba notacji.

Z zestawienia wynika, że imiona popularne dużo chętniej nadawane były dziewczynkom – i to we wszystkich podokresach (stosunek 1443 : 1733). Podobną obserwację można poczynić w odniesieniu do imion rzadkich (stosunek imion męskich do żeńskich wynosi 384 : 488). Od tego stanu znacząco odbiega grupa imion częstych, w której silną dominację odnotowano w wypadku imion męskich (stosunek 1235 : 459). Imion częstych było wśród chłopców 2,7 raza więcej niż wśród dziewczynek. Chrzczonym dziewczynkom zdecydowano się zatem nadawać zwykle imiona bardzo popularne, np. *Maria, Katarzyna, Anna, Agnieszka, Zofia*. Mogłoby się wydawać, że wynikało to z chęci rodziców, aby nie wyróżniać dziecka w tak niewielkiej społeczności, jaką jest parafia Daleszyce. Okazuje się jednak, że dziewczynkom dosyć często nadawano także imiona, które znajdowały się na niższych pozycjach listy frekwencyjnej (określane w niniejszej pracy jako rzadkie), np. *Krzyszyna, Agata, Joanna, Monika, Petronela*, co wydaje się przeczyć tej hipotezie (imiona rzadkie częściej pojawiały się wśród dzieci szlacheckich). Chłopcom najchętniej nadawano natomiast imiona z grupy częstych, np. *Franciszek, Paweł, Mateusz, Sebastian, Ignacy*.

6. Podsumowanie

Trzon systemu imienniczego Daleszyc i okolic stanowią w badanych okresach imiona chrześcijańskie: biblijne (staro- i nowotestamentowe) i imiona świętych chrześcijańskich. W analizowanym materiale pojawiają się trzy imiona męskie o proveniencji słowiańskiej – *Wojciech, Stanisław i Kazimierz* – ale ich obecność w systemie wynika najpewniej z faktu, że weszły one do kalendarza liturgicznego Kościoła katolickiego (i dzięki temu zachowały się w polskim onomastykonie aż do czasów współczesnych).

Repertuary imiennicze w poszczególnych wiekach – XVII, XVIII i XIX – znacznie się od siebie różnią. Z każdym stuleciem wzrasta liczba jednostek imienniczych wykorzystywanych do nominacji dzieci – zarówno w grupie imion męskich, jak i żeńskich. Czasem zasadniczych zmian okazał się wiek XIX, w którym odnotowałam pojawienie się największej liczby nowych jednostek onimicznych (33 męskie i 29 żeńskich), w tym imion spoza kanonu imion chrześcijańskich. Zbiór imion w XIX wieku wzrasta – w obydwu grupach płciowych – o ponad połowę w porównaniu z XVII wiekiem.

Repertuar imion żeńskich na każdym etapie rozwoju systemu imienniczego parafii jest znacznie uboższy od repertuaru imion męskich.

Analiza frekwencyjno-porównawcza imion jest jednym z aspektów badań nad imiennictwem historycznym. Choć podjęta w artykule analiza nie stanowi wyczerpującego opracowania imion nadawanych w minionych wiekach na obszarze Kielecczyny, to przynajmniej w niewielkim stopniu pozwala przyrzeć się charakterowi zebranego materiału antroponimicznego. Interesujące wnioski udało mi się wyciągnąć podczas analizy motywacji, jakie towarzyszyły

nadawaniu imion dzieciom, a także w wyniku badań socjolingwistycznych, dotyczących zróżnicowania imion w zależności od przynależności do konkretnej z grup społecznych, jakie można wyróżnić w danych wiekach na terenie parafii Daleszyce (chłopów, mieszczan, szlachty). Zagadnienia te zostały (por. Łojek 2022) lub zostaną opracowane w osobnych artykułach.

Wykaz skrótów

- ADK – Archiwum Diecezjalne w Kielcach
C – imiona częste
I – imiona incydentalne
KsU-1 – [Księga] Urodzonych z 1603 po 1617 i małżeństwa 1602–1644
KsU-4 – [Księga] Urodzonych 1690 po 1717 r.
KsU-6 – Akta Chrztu Parafii Daleszyce z roku 1781 po 1825
LN – liczba notacji
P – imiona popularne
R – imiona rzadkie
W_{XVII} – okres obejmujący lata 1603–1617
W_{XVIII} – okres obejmujący lata 1703–1717
W_{XIX} – okres obejmujący lata 1803–1817

Literatura

- Bystron J.S., 1938, *Księga imion w Polsce używanych*, Warszawa: Towarzystwo Wydawnicze „Rój”.
- Fros H., Sowa F., 1975, *Twoje imię. Przewodnik onomastyczno-hagiograficzny*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Kresa M., 2013, *Antroponimia historycznego pogranicza mazowiecko-podlaskiego w XVIII wieku na przykładzie parafii Stoczek w ówczesnym dekanacie kamieńczykowskim. Imiona*, Warszawa: Bel Studio.
- Łojek A., 2021, *Imiona chrzestne nadawane w parafii Daleszyce w latach 1602–1617, 1702–1717, 1802–1817* (niepublikowana praca magisterska).
- Łojek A., 2022, *Kult świętych jako motywacja wyboru imienia w parafii Daleszyce w XVII–XIX wieku (na przykładzie imion kalendarzowych)*, „Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego” 70, s. 71–104.
- Malec M., 2015, *Kulturowe przyczyny zmian w polskim imiennictwie osobowym (w ujęciu diachronicznym)*, „Onomastica” LIX, s. 123–136. <https://doi.org/10.17651/ONOMAST.59.7>
- Szewczyk Ł., 1996, *Onomastyczne i kulturowo-kultowe znaczenie imienia Wojciech*, w: E. Wolnicz-Pawłowska, J. Duma (red.), *Antroponimia słowiańska. Materiały z IX Ogólnopolskiej Konferencji Onomastycznej. Warszawa 6–8 IX 1994*, Warszawa: Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy, s. 315–321.

Wykaz źródeł

[Księga] *Urodzonych z 1603 po 1617 i małżeństwa 1602–1644*, Archiwum Diecezjalne w Kielcach, sygnatura 1387/10, nr 100.

[Księga] *Urodzonych 1690 po 1717 r.*, Archiwum Diecezjalne w Kielcach, sygnatura 1387/10, nr 103.

Akta Chrztu Parafii Daleszyce z roku 1781 po 1825, Archiwum Diecezjalne w Kielcach, sygnatura 1387/10, nr 105.